

SANDNES KOMMUNE

Forsand barnehage

Vi er en

Utviklings **S**tøttende
Barnehage.

USB er kommunens standard
for kvalitet i barnehagen.
Alle ansatte skal støtte og styrke
barn i sin utvikling og læring.

Å
R
S
P
L
A
N

2022
2023

ÅRSPLAN FOR FORSAND BARNEHAGE 2022/2023

PRESENTASJON AV BARNEHAGEN

Forsand barnehage er en kommunal barnehage eid og drevet av Sandnes kommune. Barnehagen har plass til over 90 barn fordelt på 4 baser. For barnehageåret 2022-2023 vil det være 43/45 barn fordelt på 3 baser.

Forsand barnehage ligger sentralt til på Forsand og er omgitt av nydelig natur, det er kort vei til skog, sjø og utmark. Vi bruker aktivt det flotte nærmiljøet vårt.

På rød base er det 20 barn i alderen 3-5 år. Her er det 1/2 pedagoger og 2 fagarbeidere. I tillegg har vi en stilling som miljøarbeider på basen.

På grønn base er det 14 barn i alderen 3-5. 1 pedagog, 1 fagarbeider og 1 miljøarbeider.

I år er vi en rødgrønn base, barna har sine garderobeplasser på hver sin base, men er i grupper på tvers store deler av dagen.

På blå base har vi 10 barn i alderen 1-2 år. Her er det 1 pedagog og 2 fagarbeidere og 1 lærling.

Totalt har vi i år 10 årsverk inklusiv virksomhetsleder.

Barnehagens åpningstid er 07.00 – 16.30 (ordinært i Sandnes kommune 07.30-16.30)

ÅRSPLANEN

Alle barnehager er pålagt gjennom Lov om barnehager og Rammeplan å utarbeide en egen årsplan. Den skal presentere barnehagen på en slik måte at det tydelig kommer fram hvordan personalet jobber med områdene i rammeplanen. Årsplanen skal være et forpliktende arbeidsdokument for personalet og skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

I årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva Rammeplanen sier om innholdet i barnehagen. Så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis

Kvalitetsplan for helhetlig utdanningsløp i Sandnes kommune- 2020-2024

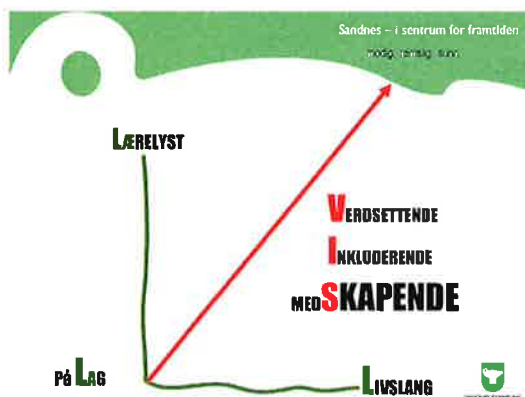
Ny kvalitetsplan ble vedtatt våren 2020.

Felles barnesyn:

I Sandnes kommune har vi et felles barnesyn. I Sandnes skal barn og unge oppleve at de blir lyttet til, tatt på alvor og at de kan påvirke og være medskapende i egne liv:

- Barn har mye kunnskap om livet sitt
- Barn er like mye verdt som voksne
- Barn trenger å bli møtt med varme, bli trodd på og bli tatt på alvor

Visjon

Visjonen og verdiene skal vise en felles retning for barnehagene og skolene i Sandnes kommune.

Vår visjon er: **På lag for livslang lærelyst**. Vårt felles verdigrunnlag skal gjenspeiles i verdiene verdsettende, inkluderende og medskapende.

På LAG handler om at alle som jobber for og med barn og unge, samarbeider for å skape et helhetlig utdanningsløp. Barn og unge er selv viktige medspillere. Det samme er de foresatte.

LIVSLANG LÆRELYST bygger på Sandnes kommune sin overordnede visjon om at kommunen skal være i sentrum for framtiden. Barn og unges oppvekst- og skolegang er her og nå. De skal oppleve trivsel og mestring hver dag. Dette skal danne grunnlag for livslang lærelyst for alle. Lærelyst handler både om livsmestring og motivasjon for læring, som er viktig for å ha tro på egne muligheter nå og i framtiden.

Verdier – verdsettende, inkluderende og medskapende

Å verdsette handler om å anerkjenne hverandre gjennom å støtte og å utfordre. Samhandlingen kjennetegnes av trygghet, omsorg og tydelighet. Verdien skal prege måten vi møter hverandre på, i samhandling med barn og voksne.

En verdsettende ansatt:

- er trygg og forutsigbar
- er åpen i sin tilnærming til barn, unge, foresatte og kollegaer
- viser at de har tro på barn og unge
- er interessert og engasjert
- utfordrer og støtter barn, unge og kollegaer for videre utvikling
- deler kompetanse

Et inkluderende fellesskap handler om at alle barn og elever skal oppleve at de har en naturlig plass i barnehagen og skolen. De skal føle seg trygge og erfare at de er betydningsfulle og hører til. Dette innebærer at det enkelte barn og ungdom opplever sosial tilhørighet og sosialt fellesskap med jevnaldrende. Alle barn og unge skal medvirke i sin egen hverdag.

En inkluderende ansatt:

- anerkjenner verdien av mangfold
- ser merverdien av at ALLE deltar i det sosiale fellesskapet
- ser det enkelte barnet/ungdommen
- fremmer samhandling og bygger lag
- har en praksis hvor alle opplever at de hører til

Medskapende som verdi skal fremme skaperglede og kreativitet. Dette skal bidra til at vi jobber sammen for å finne felles løsninger på ulike nivå. Barn og unge har mye kunnskap om livet sitt og hva som er viktig for dem. De skal få anledning til å medvirke i egen utvikling og læring hver dag, og i alle situasjoner. Barnehagen og skolen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, delta og bli hørt.

En medskapende ansatt:

- lytter til og involverer barn og unge
- samhandler og medskaper med barn, unge og kollegaer
- er nyskapende og fremoverlent
- viser vilje og evne til forandring
- ser på alle deltagere i medskapingsprosesser som likeverdige

Mål for Kvalitet i Sandnesbarnehagen

Mål for Resultatkvalitet:

Barnehagen skal gi barn et pedagogisk tilbud som sikrer deres trivsel og utvikling. Tilbudet skal være helsefremmende og bidra til barns livsmestring og til å utjevne sosiale forskjeller.

Mål for Strukturkvalitet:

Barnehagens rammebetingelser og struktur ivareta barns behov for omsorg, lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Mål for Prosesskvalitet:

Ansatte skal møte barn med varme og oppmerksomhet og stimulere deres nysgjerrighet slik at enkeltbarn og barnegruppen får best mulig støtte i sin utvikling og læring

Innsatsområder i planperioden –

De fire innsatsområdene er felles for barnehage- og skoleområdet. ([Se felles overordnet del i Kvalitetsplanen](#))

For barnehagene er disse konkretisert i barnehagens egenart og barns alder og det er oppført tiltak under hvert av innsatsområdene i [Kvalitetsplanens barnehagedel](#)

- **Tidlig innsats**
Gi et kvalitetsmessig godt barnehage tilbud til alle barn og samtidig sette inn tiltak tidlig dersom det er behov for det
- **Barns behov- barns stemme**
Hele personalet skal ha handlingskompetanse for å gi barn best mulig støtte i sin utvikling og læring. De ansatte skal ta utgangspunkt i barns behov og det barn er opptatt av. Barnehagebarn skal oppleve barnehage tilbudet som trygt og godt for dem.
- **Digital praksis i barnehagen**
Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.
Se plan: [Digital praksis kommunale barnehager i Sandnes](#)
- **Profesjonelle læringsfellesskap og barnehagebasert kompetanseutvikling.**
Barnehagen skal ha en systematisk og kollektiv kapasitetsbygging der alle ansatte tilegner seg barnehagekunnskap og omgjør den til handlingskompetanse

Barnehagene skal ifølge kvalitetsplanen:

- Nedfelle innsatsområdenes mål og tiltak/ hvordan barnehagen skal oppnå målene i sine årsplaner, rutiner og sin daglige pedagogiske praksis.

USB- Utviklingsstøttende barnehage

Sandnes kommune arbeider etter-et helhetlig kvalitetssystem for å styrke allmennpedagogikken gjennom økt kunnskap og handlingskompetanse om hvordan barnehageansatte best kan støtte barn i deres utvikling. Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvalitet på de ansattes samspill med barna.

Barnehagebarn i Sandnes skal gis et kvalitativt godt tilbud uavhengig av avdeling og uavhengig av barnehage.

Denne satsingen bygger på forskningsbasert kunnskap på hva som utgjør god kvalitet i barnehagen. **Alle** barnehageansatte får både strukturell og faglig støtte, sammen med sterkt fokus på relasjonskompetanse og anvendelige verktøy for effektivt å kunne støtte barnas sosio-emosjonelle behov og kognitive utvikling gjennom barnehagedagen.

Satsingen bygger på forskningsbasert kunnskap om hva som utgjør god prosesskvalitet i barnehagene og hvordan slik kunnskap kan overføres til praksis på en måte som kommer barna til gode.

Domener og dimensjoner i CLASS CLASSROOM ASSESSMENT SCORING SYSTEM er sammen med kunnskapsgrunnlaget i satsingen Sandnes kommunes standard for kvalitet i barnehagene.

Domene: Emosjonell og atferdsmessig støtte
Organisering av barnehagedagen
Støtte til læring og kognitiv utvikling

- Hver barnehage lager sin handlingsplan for USB-arbeidet i virksomheten/barnehagen.
- Arbeidet med Utviklingsstøttende barnehager (USB) konkretiseres og synliggjøres under punktene årsplan som omhandler krav fra rammeplanen.

Strategi for ledelse og medarbeiderskap – Sandnes Kommune

Strategien trer i kraft 2021 som erstatter arbeidsgiverstrategien «Strategi for ledelse og medarbeiderskap» er utarbeidet av medarbeidere, ledere, tillitsvalgte og verneombud i Sandnes kommune. Strategien beskriver kommunens felles verdigrunnlag. Det vil si de holdninger, atferder og verdier som kjennetegner menneskene som jobber i kommunen.

Strategien skal være:

Et redskap for å styrke lederens beslutningskompetanse.

Et viktig strategisk verktøy i utviklingen av organisasjonen.

En veiviser for godt medarbeiderskap.

*Referansedokument: Kommuneplan for Sandnes 2019-2035. Samfunnsdel, Handlings- og økonomiplan 2020-2023.

Inkluderende barnehagemiljø

I januar 2021 fikk barnehagene et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Den nye mobbeloven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag.

- Barnehagen har et ansvar for hvordan alle barna har det.
- Alle ansatte har en plikt til å gripe inn hvis et barn ikke har det bra.
- Barnehagen må undersøke og sette inn tiltak hvis et barn ikke har det bra.
- Alle som jobber i barnehagen skal melde fra til styrer, hvis de får mistanke om at et barn ikke har det trygt og godt.
- Barnehagen må lage en skriftlig plan, hvis et barn ikke har det bra i barnehagen.
- Barnehageeier har ansvar for at barnehagene følger reglene, og må legge til rette for at barnehagen oppfyller kravene i loven.

Mål og tiltak i intern kontrakt.

Et av styringsdokumentene for kommunens barnehager er intern kontrakt. Intern kontrakt signeres av barnehageeier/kommunaldirektør og virksomhetsleder. I internkontrakten legges

det inn felles målsetninger som gjelder alle virksomhetene i området. Det kan også legges inn felles mål for barnehagene. Dersom barnehagen har interne målsetninger legges disse også inn her.

Målene i internkontrakt oppdateres hvert år etter dialog med barnehagevirksomhetene.

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG.

Barnehagelovens §1

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.»

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET.

RAMMEPLANEN

(kapittel 1)

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk. Planlegging må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling. Planlegging legger grunnlag for kontinuitet og progresjon både i arbeidet det enkelte barn og med hele barnegruppen. Planleggingen skal baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Slik gjør vi det hos oss:

- Planlegge det pedagogiske innholdet i barnehagen
- Pedagogmøter
- Basemøter
- Planleggingstid fagarbeidere
- Ubunden plantid pedagoger
- Refleksjonsgrupper fagarbeidere
- Planleggingsgrupper (jf årshjul)
- Barnehagen utarbeider årsplan, gjennomgått med SU, som blir grunnlag for arbeidet gjennom året. Pedagogene planlegger opplegg hver måned på et mer detaljert nivå ut i fra årsplanen.

Personalet skal:

- Virksomhetsleder har ansvar for å planlegge og lede pedagogmøtene
- Pedagogene planlegger og leder basemøtene
- Fagarbeidere har 1 time i uka til plantid
- Pedagogene har 4 timer i uka til plantid
- Virksomhetsleder planlegger og leder refleksjonsgruppemøtene

Vurdering

For å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med regelverket skal barnehagen jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Hele personalet må involveres i vurderingsprosesser for på den måten å kunne lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi driver systematisk vurdering gjennom observasjoner, samtaler, tilbakemeldinger m.m
- Kontinuerlig vurdering av arbeid på pedagogmøter, basemøter og gruppemøter
- Evaluering av arbeidet som tema på foreldremøte
- Evaluering på basen i slutten av hver måned ifht årsplanen
- Brukerundersøkelse hvert 2. år

Personalet skal:

- Delta aktivt på møter for å evaluere og vurdere barnehagens arbeid
- Reflektere over egen og andres praksis og gjennom refleksjon utvikle egen praksis i barnehagen
- Virksomhetsleder har ansvar for å kalle inn til møter med arbeidsutvalget og samarbeidsutvalget
- Virksomhetsleder har ansvar for å kalle inn til årlig foreldremøte

Dokumentasjon

Dokumentasjon synliggjør hvordan barnehagen arbeider. Dokumentasjon er en viktig del av arbeidet med å planlegge, vurdere og utvikle det pedagogiske arbeidet. Dokumentasjon vil også vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i lovverket.

Bestemmelsene i personopplysningsloven må overholdes ved bruk av foto- og film kamera i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
<ul style="list-style-type: none">• Det pedagogiske arbeidet i barnehagen dokumenteres jevnlig• Prosjektperm for barna• Dokumentasjon gjennom bilder og utstillinger i garderobe og ellers i barnehagen• Månedsbrev/nyhetsbrev	<ul style="list-style-type: none">• Dokumentere barnehagens pedagogiske innhold i prosjektpermen.• Barnas bursdag skal dokumenteres.• Bruke infotavlene i garderobene til bilder og informasjon, evt bruke Transponder.• Dokumentere arbeid gjennom utstillinger i barnehagen og via månedsbrev/nyhetsbrev.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Rammeplanen kap.7

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
<ul style="list-style-type: none">• Barn som trenger litt ekstra støtte i hverdagen får det gjennom mindre grupper i løpet av dagen• Kartlegging av behov• Observasjoner på basen• Kontaktperson i PPT er innom 1 gang i måneden. Kan brukes til observasjon med godkjenning av foreldre	<ul style="list-style-type: none">• SE hvert enkelt barn og deres behov• Legge til rette for ekstra støtte i hverdagen for de som trenger det• Tilstedeværende voksne

BARNEHAGENS EGEN PROFIL OG SATSINGSOMRÅDER

Forsand barnehage har fokus på gode relasjoner i alle ledd. Å utvikle gode relasjoner, både til seg selv og andre, er noe av det mest grunnleggende i alt arbeidet vi gjør i barnehagen. Vi arbeider for at barna får en god selvfølelse, der de opplever aksept for egne følelser, og der de får evne til å uttrykke egne følelser, og forstå andres følelser.

Et annet viktig fokus i barnehagen er SPRÅK. Vi vil skape språkglede i barnehagehverdagen ved at de voksne har et ikke-dømmende menneskesyn, har et rikt ordforråd for følelser og snakker et konflikthemmende språk. Vi bruker samtalebasert lesing/dialogisk lesing i vårt språkarbeid. Vi tenker språkinnlæring i alt vi gjør gjennom dagen.

SATSINGSOMRÅDER FOR BARNEHAGEÅRET 2022/2023:

«BOKORMEN»

Basene vil jobbe noe ulikt med temaet ut ifra alder og modenhet. Basene har valgt ut en eller to forfattere og vil ha fokus på denne personen sine bøker gjennom hele barnehageåret.

Rødgrønn base har valgt Julia Donaldson sine bøker (eks Gruffalo og Zog) og Torbjørn Egner (eks Da Per var ku og telleboka). Basene jobber i grupper med temaet. Når året er omme vil barna få en prosjektperm som dokumenterer dette arbeidet.

Blå base har valgt Eric Carle sine bøker (eks Larven aldrimett og den gretne marihøna). De vil også få en prosjektperm som dokumenterer arbeidet med dette temaet.

Prosjektet er sånn at det blir til etter hvert som en jobber med det, men vi har et utgangspunkt.

Vi vil ha ekstra fokus på SPRÅK og LEK.

SPRÅK:

Barns språklige utvikling er stor i førskolealderen, men barna er avhengig av voksne som stimulerer den språklige utviklingen, både i barnehagen og hjemme. Ved å gi barna gode muligheter for aktivt å bruke språket, og stimulere språket på mange ulike måter, gir vi barna de beste forutsetninger for en god språklig utvikling.

- Høytlesing, samtalebasert lesing (dialogisk lesing)
- Samtaler, i hverdagslige situasjoner, rundt bordet ved måltidet, i påkledning og ved stell, er eksempler vi som voksne kan bruke aktivt og bevisst i språktreningen
- Benevning, gjentakelser og nøkkelord
- Samlinger, med konkrete, bilder og annet støttemateriale
- Bruk av sanger, rim og regler
- Aktive voksne som tilrettelegger/deltar i barnas lek og som utvider og stimulerer leken.

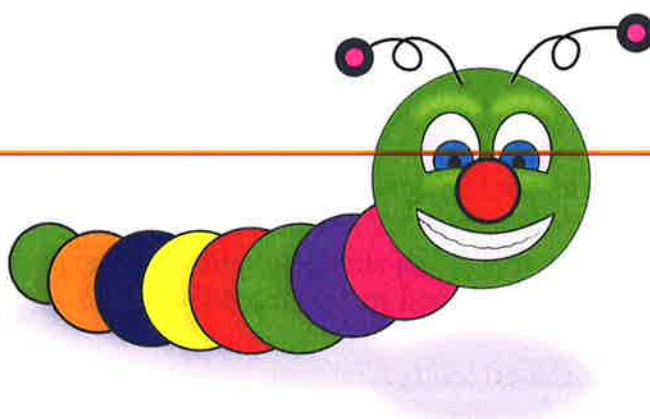
- Det er gjennom lek med andre barn at læringen skjer

Gjennom refleksjon i personalgruppen vil vi arbeide med våre holdninger og verdier. Målet er å kunne møte alle barn på en hensiktsmessig måte, slik at barna får mulighet til å utvikle språk og emosjonell intelligens.

LEK:

Vi vil legge til rette for barns lek, og støtte og inspirere barna til å bli værende i leken, og til å utvikle den vider.

- Tilstedeværende voksen som deltar i leken ved behov
- Observerende vokse
- Voksne som inspirerer til variert lek ved å tilby ulikt materiell og utstyr til leken
- Voksne som støtter barna i leken, og som arbeider aktivt for et inkluderende lekemiljø
- Der det er rom for alle barn til å delta aktivt ut fra sine egne forutsetninger

BARN OG BARNDOM

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn, jf. grunnloven §104 og barnekonvensjonen art.3 nr.1.

I vår barnehage anerkjenner vi leken som en betydelig del av barndommen. Barna opplever verden og utvikler seg selv gjennom leken, og i samspill med andre. Vi skal legge til rette for allsidig lek slik at de gjennom leken lærer å bruke fantasien sin, ta andres perspektiv, og gi rom for tanker og følelser. Vi skal sørge for at hvert enkelt barn i barnehagen blir SETT og HØRT, og MØTT med anerkjennelse, respekt og tillit.

Leken skal være positiv og kjekk, og barna skal føle at de selv har en viktig rolle i fellesskapet. De voksne er tilstedeværende både fysisk og psykisk, og vurderer hvert enkelt barns behov for ekstra støtte i leken.

Sammen skaper vi gode barndomsminner 😊

Slik gjør vi det hos oss:

- Fokus på gode relasjoner, mellom barn, barn og voksne og mellom voksne i barnehagen
- Sette barnet i sentrum, og arbeide ut fra barnets/barnas beste i alle situasjoner
- Gi rom for lek
- Gi barna felles positive opplevelser
- La barna få oppleve at de har medbestemmelse
- Møte barna med anerkjennelse, respekt og tillit
- Deltakende voksne

Personalet skal:

- Bidra til at barna får et positivt forhold til seg selv og troen egen evner
- SE, LYTTE, STØTTE der det er behov – være lydhøre og sensitive overfor barna
- Være deltakende i leken
- Legge til rette for allsidig lek
- Fokus på samarbeid på tvers av basene
- Dele barna inn i mindre lekegrupper

DEMOKRATI

Rammeplanen (kap.1):

Økt mangfold og individualisering gir behov for demokratiforståelse, respekt for forskjellighet og positive holdninger til å leve sammen i fellesskap. Alle barn skal kunne oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter.

Slik gjør vi det hos oss:

Følger barnas initiativ, også nonverbale
Samtaler med barn om fellesskapsverdier
Eksemplifiserer demokratisk deltakelse

Personalet skal:

Følge barnas initiativ, og respondere på barnas kommunikasjon
Lytt til barna og gjennom samtaler med barna, synliggjør demokratiforståelse, f.eks drøfte hva som er gode verdier i et fellesskap (gi rom for andre, og samtidig hevde egne synspunkt)

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.

Slik gjør vi det hos oss:

- Synliggjør ulike kulturer som er representert i barnehagen, når det gjelder språk, religion, mat osv
- På barnas garderobeskap henger flagg fra barnets nasjonalitet ved siden av bildet av barnet

Personalet skal:

- Fast tema på foreldresamtaler med foreldre som representerer ulike kulturer
- Hvordan ønsker foreldrene at barnehagen kan synliggjøre kultur, tradisjoner o.l
- Synliggjøre ulike tradisjoner fra ulike kulturer som er representert i barnehagen
- Fokus på ulikheter

LIKESTILLING OG LIKEVERD

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi gir alle barn mulighet til deltagelse i alle daglige aktiviteter uavhengig av kjønn, kultur, språk osv
- Synliggjør ulikheter, som religion, språk, kultur og kjønn, og vektlegger det positive ved mangfoldet vi har i barnehagen
- Kartlegger personalets relasjoner til barna, for å sikre at alle barn, uavhengig av kjønn, funksjonsevne osv, har gode relasjoner til voksne i barnehagen

Personalet skal:

- Fokus på familien min og meg selv
- Være bevisst på å gi gutter og jenter like muligheter til aktiviteter
- Arbeide bevisst i forhold til å fremme holdninger i barnegruppene som fremmer likeverd og likestilling, i forhold til kjønn, etnisitet, kultur

BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Rammeplanen (kap.1):

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold, og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for framtiden.

Slik gjør vi det hos oss:

- Kildesortering sammen med barna (plast, kartong/papir, matavfall)
- Fokus på å rydde etter oss når vi er på tur. Ta vare på, og holde orden på inventar og utstyr, som leker o.l.
- «ruskendag» i barnehagen, en dag i måneden

Personalet skal:

- Ha fokus på å rydde og ta vare på tingene vi har rundt oss
- Ha fokus på kildesortering. Vise/forklare hva som skjer om vi ikke kaster søppelet der det skal
- Samtaler og bevisstgjøring om hvordan ta vare på jorda

LIVSMESTRING OG HELSE

Rammeplanen (kap.1):

Barnehagens skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. barnehageloven §22.

Slik gjør vi det hos oss:

- Sunn mat gjennom hele året
- Barn deltar i matlagingen
- Bruk av fisk
- Bruk av vennsplan
- HMS uker med fokus på psykisk helse

Personalet skal:

- Ha et bevisst forhold til kosthold
- Bruke «bra mat i barnehagen» som veileder til kosthold i barnehagen
- Ha fokus på måltidet som en sosial arena
- Bruke ulike pedagogiske verktøy i arbeidet med barna

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Rammeplanen (kap.5):

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Det helhetlige synet på læring er spesielt for barnehagen som pedagogisk virksomhet. I rammeplanen s 19 står det at arbeidet med omsorg, danning, lek og læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Omsorg

Rammeplanen (kap.3):

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Slik gjør vi det hos oss:

- Sammen med barna i aktiviteter
- Møter barna med vennlighet
- Setter grenser for barna, følger opp der de trenger støtte
- Ser, og følger opp situasjoner der barna trenger hjelp og støtte. Være tilstedeværende voksne, psykisk og fysisk.
- Arbeide for å fremme et miljø der barna er i fokus, og der vi er bevisste på hva vi sier og uttrykker i barns nærvær.

Personalet skal:

- Ha fokus på barna «med ører som hører og øyne som ser»
- Være sammen med barna
- Delta i lek og aktiviteter sammen med barna
- Snakke med barna og lytte til det de har å fortelle
- Støtte barna til å oppleve mestring, gi utfordringer og hjelpe der det trengs
- Skape gode relasjoner til barna

Være «Den trygge havn»
TRYGGHETSSIRKELEN
(Circle of Security)

Lek

Rammeplanen (kap.3):

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi tar vare på barnekulturen
- Vi legger til rette for utvikling av sosial kompetanse i leken (vente på tur, inkludere andre barn, tåle å tape i spill osv)
- Legge til rette for variet lek i barnehagens hverdag

Personalet skal:

- Være til stede og delta i leken ved behov
- Igangsettere
- Ha fokus på at lek skal gi glede, mestring og samhold
- Observere barnas lek, hva skjer i leken, hvordan er barna med hverandre og se på hva kan vi gjøre for å hjelpe til i leken hvis det er behov for det

**DET ER GJENNOM LEK LÆRING
SKJER**

Danning

Rammeplanen (kap.3):

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverdenen og legge grunnlaget for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og ferdigheter skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi har fokus på folkeskikk/høflighetsfraser i hverdagen
- Relasjoner: Bruke fargekart på basemøter
- Bruke basemøter til refleksjon

Personalet skal:

- Gi positive tilbakemeldinger
- Være gode rollemodeller/forbilder
- Skape gode relasjoner gjennom en positiv væremåte, gode holdninger, deltakelse i lek, å være en tydelig voksen, å anerkjenne, se og lytte til barnet.

Læring

Rammeplanen (kap.3):

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp og deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfelleskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Slik gjør vi det hos oss:

- Læring gjennom lek og prosjekter med deltakende og engasjerte voksne
- Hverdagslige aktiviteter
- Introdusere nye tema for barna.
- Legge vekt på ulike fagområder

Personalet skal:

- Støtte barna i deres utvikling gjennom samtaler og introdusere nye element for barna
- Vektlegge progresjon ved å legge til rette for barnas modning og utvikling, samt være bevisste på tenkningen rundt de ulike trinnene

**«SAMMEN MED DEG SKAPER VI
VEI»**

BARNES MEDVIRKNING

Rammeplanen (kap.4)

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntrer til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (barnehageloven §1 og §3).

Barnehagen skal legge til rette for barns medvirkning som er tilpasset alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Barna skal få mulighet til aktivt å delta i planlegging og vurdering av virksomheten og få erfaring med å ha innflytelse.

Slik gjør vi det hos oss:	Personalet skal:
<ul style="list-style-type: none">• Barna får komme med innspill og forslag til aktiviteter etter alder og modning• De eldste barna får medvirke i planlegging av turer, måltider og aktiviteter• De minste barna får medvirke ved at personalet observerer hva barna er interessert i og hva de liker å gjøre• Tar barna med i evaluering i etterkant av opplegg• Utstyr og materialer skal være tilgjengelig for barna	<ul style="list-style-type: none">• Følge barnets spor, dvs være oppmerksom på hva barnet kommuniserer nonverbalt, og følge barnets initiativ• Lytte til barna. Ta barna på alvor. Forsøke å legge til rette slik at barna kan få innvirkning på egen hverdag• Barna får erfaring med å delta i demokratiske prosesser.• Gjennomføre barnesamtaler

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Foreldreråd og samarbeidsutvalg.

Lov om barnehager §4

For å sikre samarbeid med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.

Foreldrerådet består av foreldrene/de foresatte til alle barna og skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Er det i forskrift etter § 15 satt maksimalgrense for foreldrebetaling, kan bare foreldrerådet samtykke i foreldrebetaling ut over dette.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert. Barnehagens eier kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

Barnehageeieren skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget

Rammeplanen (kap.5)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (barnehage loven §1)

Foreldresamarbeid skal foregå både på individuelt nivå og på gruppe nivå. På individuelt nivå skal barnehagen legge til rette for jevnlig samarbeid om enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. Samarbeidet skal sikre at foreldre får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. Både foreldre og personalet må forholde seg til barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag. Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen.

FORELDRESAMARBEID I BARNEHAGEN

En felles interesse for barnets behov og utvikling er grunnlaget for den positive kontakten som vi ønsker å ha mellom barnehage og hjem. På den måten kan en være med og sikre at virksomheten blir drevet i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem - slik det er beskrevet i «Lov om barnehager». Foreldresamarbeid skal foregå både på individuelt nivå og på gruppe nivå, dette samarbeidet sikrer foreldrenes mulighet til medvirkning og individuelle tilrettelegging av tilbudet.

Slik gjør vi det hos oss:

- Møter foreldrene med åpenhet, innsikt og forståelse gjennom den daglige kontakten
- Brukerundersøkelser hvert andre år, i regi av Sandnes kommune. Barnehagen ønsker innspill og tilbakemeldinger fra foresatte. Det er viktig at alle tar opp saker de mener er viktige, og kommer med innspill og kommentarer på arbeidet vårt.
- Gi tilbud om foreldresamtaler 2 ganger i året. Ønskes flere er det bare å ta kontakt
- Månedspan/brev
- Arrangerer foreldrefrokost, barnehagefester, sosiale dugnader og foreldrekafe
- Være imøtekommende overfor alle foreldre/foresatte

- Alle skal møtes med respekt
- Informere i levering og hentesituasjoner, hvis vanskelig, ta en telefon.
- Ta foreldrenes innspill på alvor
- Så langt det lar seg gjøre, tilpasse virksomhetens innhold og arbeidsform i forhold til de forventningene foreldrene har både som enkeltpersoner og som gruppe
- Gi informasjon om foreldrenes innflytelsesmuligheter gjennom samarbeid med SU
- Barnehagen bruker Transponder som kommunikasjonsverktøy. Vi sender ut beskjeder, både generell informasjon som nyhetsbrev, og meldinger/beskjeder til den enkelte foresatte. Foreldre kan også sende beskjeder til barnehagen, og registrere barnas fravær i Transponder.

OVERGANGER I BARNAS LIV

I Arbeidet med ny kvalitetsplan for et helhetlig opplæringsløp i Sandnes kommune er det utarbeidet Standard for overganger.

Når barnet begynner i barnehagen

Rammeplanen (kap.6):

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn.

Slik gjør vi det hos oss:

- Tilkynningsperson/primærkontakt
- Setter av god tid til tilvenning
- Besøksdag før barna begynner
- I ar utgangspunkt i individuelle behov
- Vi ønsker å sikre god og tett oppfølging og har derfor få barn på tilvenning til samme tid.
- Oppstarts samtale
- Sørger for at foreldre og barn får tid og rom til å bli kjent med oss
- Personalet skal være seg bevisste sin rolle og opptre sensitivt i forhold til barnet. Og ha fullt fokus på de barna den følger opp i tilvenning
- Den voksne skal trygge barna og gi dem gode opplevelser i barnehagen
- Trygge foreldrene

Overganger innad i barnehagen

Rammeplanen (kap.6)

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når det bytter barnegruppe.

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når det bytter base/avdeling. Gjennom barnehageåret har vi flere muligheter til å bli kjent med hverandre på tvers av barnegruppene. Vi er også ute en del sammen på ettermiddagene

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi har besøksdager for barna som skal over
- Trygge voksne følger barna
- Jevnlige samlinger der alle er sammen
- Overføringsmøter mellom pedagogene
- Vi nærmer oss forsiktig barna for å trygge dem til ny base/avdeling
- Personalet er bevisste sin rolle og opptre sensitivt i forhold til barnet

Overgang til skole

Rammeplanen (kap.6)

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle informasjon som utgangspunkt for samarbeid om førskolebarna. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Slik gjør vi det hos oss	Tema:
August- September:	Eableringa av førskolegruppa
Oktober:	Vennskap Første klasse kommer på besøk til barnehagen
November:	Følelser
Desember:	Å være god mot andre
Januar:	Ansvar og samarbeid
Februar:	Språk
Mars:	Matematikk Foreldremøte for førskolebarn

April:	Hva venter i skolen? Førskolegruppa går på tur til SFO og skolen
Mai:	Hva venter i skolen? Skolebesøk og overnatting i barnehagen. Barna sykler til skolen
Juni:	Sommerfest med avslutning Førskoledag Overføringsmøte mellom barnehagen og skolen

PROGRESJON

Rammeplanen (kap.8)

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Slik gjør vi det hos oss	Personalet skal
Vi deler faglig innhold i trinn: Trinn 1: 1-3 år Trinn 2: 3-4 år Trinn 3: 4-5 år For hvert trinn utvider vi innhold, begreper og tema, slik at det tilpasses alder og modenhet hos barna.	<ul style="list-style-type: none"> • Gi barna opplevelse av mestring og samtidig gi barna utfordringer, «noe å strekke seg etter». • Møte hvert enkelt barn på det nivå barnet befinner seg, emosjonelt og intellektuelt. • Planlegge arbeidet utfra tenkning om ulike trinn, slik at barna gjennom barnehagetiden får erfare ulike sider ved et tema.

Vi følger egen progresjonsplan i planlegging og vurdering av eget arbeid i barnehagen. Gjennom denne planen sikrer vi progresjon hos de ulike aldersgruppene og de ulike utviklingsnivåene barnegruppene består av.

Progresjonsplanen ligger bakerst i årsplanen vår.

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen kap.9

Kommunikasjon, språk og tekst.

Gjennom arbeidet skal barnehagen bidra til at barn får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Tidlig og god språkstimulering er en viktig del av barnehagens innhold. Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for å få et rikt språk.

Alle fagområdene blir berørt gjennom hverdagslige aktiviteter, men for å sikre et mer målrettet arbeid med de ulike fagområdene, velger vi å ha ekstra fokus på et område hver måned.

Slik gjør vi det hos oss:

- Vi bruker systematisk observasjon for å kartlegge barnas språkutvikling
- Setter inn tiltak der vi ser det er behov
- Legger til rette for smågrupper med språkstimulering
- Gjennom samtaler, samtalebasert lesing (dialogisk lesing), bruk av snakkepakken, grep om begreper og andre språkverktøy stimulerer vi til god språkutvikling
- Bøker er tilgjengelig for barna, vi bruker rim og regler, fortellinger og sanger aktivt sammen med barna
- Støttende språkstrategier i hverdags samtaler
- Gjentakelser, benevning og tegnspråk der det er behov

Kropp, bevegelse, mat og helse

Rammeplanen (kap.9)

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet og egne og andres grenses.

Barn er fysisk aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Grunnleggende motoriske ferdigheter og god helse utvikles i barnehagealder. Gjennom kroppslig mestring utvikler barn en positiv selvoppfatning og bevissthet om kropp og helse. Barnehagen skal bidra til gode vaner og sunt kosthold.

Slik gjør vi det hos oss:

- Legge til rette for at alle barn opplever glede og mestring i fysiske aktiviteter
- Vi tilbyr et flott opparbeidet uteområde med mange motoriske utfordringer
- I tillegg bruker vi nærmiljøet aktivt, her har vi gode muligheter i ulent terreng
- Benytter oss av kunnskap om det enkelte barns forutsetninger når en planlegger ulike aktiviteter
- Støtte og oppmuntre
- Gi barna mulighet til å utforske og teste egne ferdigheter
- Tilby barna sunn og næringsrik kost
- La barna delta aktivt i tilberedelse av måltider
- Gi barna gode rutiner på hygiene, som håndvask
- Personalet skal delta aktivt i motoriske aktiviteter sammen med barna

Kunst, kultur og kreativitet

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen skal legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Kreative aktiviteter er en del av barnehagens hverdag. Et mangfold av kulturuttrykk vil gi barn verdifulle inntrykk og lære dem å uttrykke seg gjennom de mange kulturelle språk. Barnekulturen utvikles gjennom leken og barnehagens oppgave blir å utvikle, bevare og stimulere barnets nysgjerrighet og forskertrang så rikt og allsidig som mulig. Kulturelle opplevelser og å skape noe felles, bidrar til samhørighet.

Slik gjør vi det hos oss:

- Legger til rette for de enkelte barns uttrykk gjennom å benytte ulike materialer
- Tilby masse ulike materialer
- Materiell skal være tilgjengelig for barna
- Prosessene skal være i fokus, ikke det ferdige produktet
- Støtte og oppmuntre
- Gi barna kunstneriske inntrykk
- Benevne og fokusere på språket inn i formingsaktiviteter med barna
- Følge barna gjennom en naturlig progresjon i deres kreative prosesser
- Bruke naturens kunstneriske uttrykk

Natur, miljø og teknikk

Rammeplanen (kap.9)

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barn blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og i all slags vær. Friluftaktiviteter og utelek er en del av barnehagens hverdagsliv. Nærmiljøet gir muligheter for ulike erfaringer i forhold til å lære om samspill i naturen og mellom mennesket og naturen.

Barnehagen skal bidra til at barn får undre seg, eksperimentere, systematisere og samtale om fenomener i den fysiske verdenen og videre erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet. De skal få prøve seg, eksperimentere og tenke over fenomener, og de bør få grunnleggende erfaringer om hverdagslivets tekniske hjelpemidler gjennom informasjon og lek.

Slik gjør vi det hos oss:

- Naturen i fokus. Vi skal legge til rette for positive opplevelser i naturen
- Utforske og observere endringer i naturen gjennom årstidene
- Bli kjent med miljøvern og bærekraftig utvikling på en barnevennlig måte
- Være undrende og utforskende over ulike fenomener i naturen
- Bruke nærmiljøet aktivt i læringen
- Faste turdager og turplasser
- Vi skal formidle gode verdier og holdninger knyttet til natur, miljø og teknikk
- Vi er gode rollemodeller
- Vi skal ta i bruk ny teknologi sammen med barna
- Undre oss sammen med barna
- Eksperimenter sammen med barna

Antall, rom og form

Rammeplanen (kap.9)

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende.

Lek er drivkraften i all læring, også i utviklingen av barns forståelse for matematiske begreper. Barna utforsker disse begrepene i leken, og leken utvider forståelsen. I arbeidet med antall, rom og form får barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og

sammenligning. Barnehagen skal legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt materiell som spill, tellemateriell, klosser, IKT, teknologi, etc.

Gjennom lek, eksperimentering og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse.

Slik gjør vi det hos oss:

- Legge til rette for at barna har tilgang til og tar i bruk ulikt matematisk materiell som spill, musikk, digitale verktøy og andre materialer som inspirerer barna til matematisk tenkning
- Være beviste ulike matematiske begreper i omgivelsene og ta disse aktivt i bruk i hverdagen.
- Deltakende voksne for å støtte og stimulere barnas evne og utholdenhet i problemløsning
- Berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler
- Små grupper
- Bruke USB i det daglige arbeidet

Etikk, religion og filosofi

Rammeplanen (kap.9):

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har en egenverdi.

Norge er i dag et flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne og humanistiske kulturarven. Barnehagen skal gi rom for undring og samtaler og møte barnas spørsmål med respekt.

Barn er undrende overfor de grunnleggende spørsmål i tilværelsen, en undring vi i barnehagen må forholde oss til. Barnehagen er kanskje det første personlige møte barna har med et organisert fellesskap utenfor familien.

Slik gjør vi det hos oss:

- Møter alle barn og foreldre med respekt og forståelse
- Er åpen og nysgjerrig i møte med mennesker og ulike kulturer
- Være oss bevisst vår rolle som gode rollemodeller
- Forebygge diskriminering og annen uønsket adferd
- Markere ulike merkedager fra kulturer representert i barnehagen
- Godt samarbeid med foreldre om deres kultur slik at de kan hjelpe oss i vår formidling av deres kultur.

Nærmiljø og samfunn

Rammeplanen (kap.9)

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett.

Gjennom barns erfaring med medvirkning i barnehagen får de en første kjennskap til demokratiske prinsipper. Slik utvikles tillit til egen deltagelse i, og påvirkning av fellesskapet. Barnehagen skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett. Det innebærer blant annet at vi blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og får kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv.

Slik gjør vi det hos oss:

- Legger til rette for at barna blir kjent med barnehagens nærmiljø
- Prosjekt dette barnehageåret: «Bygda vår»
- La barna få delta i demokratiske valg
- Barna skal bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- Gi barna en forståelse av ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- Vi skal vise respekt for ulike kulturer og tradisjoner
- Markere samenes dag 6. februar

STYRINGSDOKUMENT

Lov om barnehager med rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

[Rammeplanen](#) er en forskrift til [lov om barnehager](#). Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen redegjør for barnehagens samfunnsmandat, og innholdet skal synliggjøres i årsplanen til barnehagene.
Sandnes kommunes verdier.

Verdier og etiske retningslinjer i Sandnes kommune.

verdier og etiske retningslinjer

Disse verdiene skal kjennetegne virksomhetene:

- Romslig
- Modig
- Sunn

Vi skal arbeide for mangfold. Vi skal vise toleranse. Vi skal legge vekt på god kommunikasjon. Vi skal være ambisiøse og våge å tenke nytt og ta modige grep. Vi skal bygge videre på kommunens Sunn by- tankegang. Dvs. arbeide for en bærekraftig utvikling med fokus på helse, miljø og trivsel.

BARNEHAGENS/VIRKSOMHETENS ORGANISERING.

De kommunale barnehagene er samorganisert i virksomheter. Det er totalt 12 kommunale barnehagevirksomheter der hver virksomhet består av flere barnehager. Målet for organiseringen er effektiv og robust drift av de kommunale barnehagene med:

- Et styrket lederteam
- Et større barnehagefaglig miljø og jevnere kvalitet i barnehagene
- Ledelse og støttetjenester tettere på
- Håndtering av overtallighet (fortrinnsvis innenfor egen virksomhet)

BARNEHAGENS ANSATTE

- Virksomhetsleder – øverste leder for alle barnehagene i virksomheten - med hovedansvar for virksomhetens økonomi og personal.
- Styrer– daglig drift av barnehagens personal og økonomi og pedagogisk ansvar for barnehagen
- Fagleder – er en del av virksomhetens lederteam og kan ha oppgaver på tvers i virksomheten.
- Pedagogisk leder, leder det daglige arbeidet på sin avdeling/gruppe. Er en del av barnehagens lederteam.
- Barnehagelærer bistår pedagogisk leder i det daglige arbeidet med barnegruppen.
- Fagarbeider bruker sin fagkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Assistent bruker sin realkompetanse i det daglige arbeidet i barnegruppen.
- Større barnehager kan ha administrasjonskonsulent.

LOKALE FØRINGER

Trafikksikker kommune/trafikksikker barnehage.

trafikksikker barnehage

Sandnes kommune har som mål å bli godkjent som trafikksikker kommune. Det innebærer blant annet at kommunen har en trafikksikkerhetsplan. Også barnehagene er involvert i arbeidet med trafikksikkerhet

Dette innebærer at barnehagens trafikkopplæring integreres som en del av omsorgs- og opplæringsarbeidet og nedfelles i barnehagens årsplan.

Barnehagens praksis på området og planer for utvikling av barnehagens trafikkopplæring:

1. Trafikksikkerhet i barnehagen:

- Barnehagen stiller krav til busselskap og taxi om belter og trafikksikker atferd ved kjøp av transporttjenester
- Foresatte må gi skriftlig tillatelse hver gang for at barna kan være med i buss og taxi eller private (godkjente) kjøretøy på eventuelle utflukter
- Personalet kjenner til rutiner for håndtering av uforutsette faresituasjoner og hendelser på turer – ROS analyser
- Personalet har utarbeidet rutiner for å ivareta sikkerheten på turer til fots, med bil eller kollektiv transport

2. Trafikkopplæring i barnehagen:

- Barna lærer trafikkregler for fotgjengere
- Barna lærer bruk av sansene sine i trafikken
- Barna lærer om bruk av bilbelte, sykkelhjelm og refleks (vi deler ut reflekser hvis vi blir sponset av ulike bedrifter)

3. Samarbeid mellom barnehagen og hjemmet

- Barnehagen har rutiner for å ivareta barnas sikkerhet ved barnehagens parkeringsplass og port. Disse gjennomgås på foreldremøte: Rygge bilen inn på parkeringsplassen og alltid skru av motoren når du står parkert.
- Barnehagen påvirker foreldrene til å sikre barna på vei til og fra barnehagen

TAUSHETSPLIKT

Alle som jobber i barnehagen er pålagt taushetsplikt og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon vedrørende barn, de foresatte og personalet.

POLITIATTEST

Alle som jobber i barnehage må legge fram politiattest ved tiltredelse. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep.

SAMARBEIDSPARTNERE

Barnehagen har mange samarbeidspartnere. Det er blant annet pedagogisk psykologisk tjeneste – PPT, styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barne- og familieenheten, senter for flerspråklige barn og unge - FBU og skole.

Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare.

Barne- og familieenheten

Barne- og familieenheten består av to avdelinger

- Avdeling barnevern
- Avdeling ressurscenter for barn og familier.

Planer i Sandnes kommune:

- Kommuneplan
 - Økonomiplan
 - Beredskapsplan
 - Mal for sykefraværsoppfølging
 - Plan for MHV
 - Plan for integrering og inkludering i Sandnes 2015-2019
 - Standard for overganger i Sandnes Kommune
 - Kvalitetsplan for opplæring av flerspråklige barn, unge og voksne i Sandnes kommune
 - Plan for psykisk helsearbeid
 - Rekrutteringsveileder
 - Plan mot barnefattigdom
 - Helhetlig kommunikasjonskategori
 - Folkehelseplan
 - Plan mot vold i nære relasjoner
 - Digital strategi Ny plan her
-

PROGRESJONSPLAN FORSAND BARNEHAGE

BARNEHAGEÅRET 2022 – 2023

FAGOMRÅDE:	1-2 ÅR:	2-3 ÅR:	4-5 ÅR:
Kropp, bevegelse, mat og helse	<ul style="list-style-type: none"> Stimulere til å bruke alle grunnleggende bevegelser og sanser. Gi tid og rom for at barna skal få utforske omgivelsene kroppslig Legge til rette for motorisk mestring Bli kjent med egen kropp Utvikle god hygiene Få spise og drikke selv <p>Eks: Oppleve fysisk mestring i hverdagssituasjoner. Bruke uteområdet og nærmiljøet aktivt, Barna skal gjøre mest mulig selv. De voksne skal være «støttende stilas». Aktiv bruk av bevegelses- og sangleker i hverdagen. Tur minst en gang pr uke. Vaske hender når de kommer i barnehagen, før måltid og ellers god hygiene og følge smittevernregler. Tilby sunn og variert mat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gi varierte muligheter som stimulerer til mestring i hverdagssituasjoner Oppleve glede og mestring ved å bruke kroppen Trene selvstendig i hverdagssituasjoner Utvikle god hygiene Større selvstendighet under måltid <p>Eks: oppleve mestring i hverdagssituasjoner. Gå på tur i ulent terreng. Tur minst en gang pr uke. Bevegelses – og sangleker Vaske hender før måltid og etter dobesøk, ha god hygiene og følge smittevernregler. Smøre brødkiver og helle i drikke selv. Rydde vekk tallerken og kopp etter måltid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Bruke naturen og nærmiljøet til ulike årstider Øve fin- og grovmotoriske ferdigheter Ha god hygiene Ha et variert kosthold Legge til rette for et godt og trivelig spisemiljø der måltidenes pedagogiske funksjon som en viktig lærings- og sosialiseringarena blir ivare tatt. <p>Eks: oppleve glede og mestring ved å bruke naturen og nærmiljøet. Førskolegruppen sykler til skolen. Ha varierte aktiviteter der en øver fin- og grovmotorikk. Bevegelses- og sangleker. Vaske hender før måltid og etter dobesøk, ha god hygiene og følge smittevernsregler. Under måltidene lærer vi å hjelpe hverandre, vente på tur og småsnakke med hverandre. Smærer maten selv og heller i drikke. Bli kjent med nye smaksopplevelser</p>
Kommunikasjon, språk og tekst	<ul style="list-style-type: none"> Kommunisere en til en og være i samspill Bevisstgjøre begreper i alle hverdagssituasjoner Barnet skal få «bade» i språket Møte bøker, rim, regler og sanger Lese bøker på begge målformer Introduksjon av enkel begreper som beskriver følelser <p>Eks: Sette ord på hva vi gjør i hverdagssituasjoner. Bøker</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utvikle begreper og språk Lese bøker på begge målformer Øve seg i "bruke spill og regelstyrte leker Delta i tekstsaking Oppleve kommunikasjon i samspill med barn og voksne i verbale/nonverbale situasjoner. Vi setter ord på følelser 	<ul style="list-style-type: none"> Utvikle begreper og språk Lese bøker på begge målformer Bruke spill og regelstyrte leker Lekelesing og lekeskriving Lære å lytte Bli bevisst navnet sitt som ordbilde Bidra til tekstsaking IKT, få kjennskap til biblioteket og internett som kilde til kunnskap Følelser

	<p>skal være tilgjengelig. Eventyr med konkrete Aldri komme tomhent til en samling. Bilder med følelsesuttrykk. Bevegelses- og sangleker</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samtalebasert lesing (dialogisk lesing) <p>Eks: lese bøker (samtalebasert lesing). Fortelle eventyr med konkrete. Aldri komme tomhent til en samling. Bruke hverdagssituasjoner til å sette ord på ting. Bruke bilder for å lage historier. Vi bruker språket aktivt for å snakke om/kjenne igjen følelser og begreper Tilgjengelig bøker og spill.</p>	<p>Eks: lesestund (samtalebasert lesing) og samling. Alfabetet på veggen. Navnelapper og navn på produkter. Eventyr med konkrete. Aldri komme tomhent til en samling. Rim, regler og sanger. Fokus på følelser. Bruke alt vi har av tilgjengelig materialer. Bygge vennskap. Bade i språket.</p>
Bokprosjekt/bokorm	En forfatter, flere bøker	To forfattere, mange bøker	To forfattere, mange bøker
Natur, miljø og teknologi	<ul style="list-style-type: none"> • Ulent terreng, bruke skråningen • Sjøpelsortering – sammen med en voksen • Bli kjent med nærområdet rundt barnehagen • Være aktiv å rydde leker både inne og ute • Blader, sand, jord, gress, mark – ta på og føle. Kjenne til ulike former og overflater • Være ute i all slags vær, bli kjent med forandringer i været (vind, sol, regn osv) • Utforske sølepytter • Vann inne og ute 	<ul style="list-style-type: none"> • Fokus på insekter • Utforske • Sjøpelsortering, ta vare på miljøet • Utvide turer i nærmiljøet • Eksperimenter • 	<ul style="list-style-type: none"> • Prosjekt om søppel, se hva som skjer med søppelet vi kaster, hva skjer i naturen når vi kaster søppel, grave ned og se hvor lang tid det tar før det er oppløst, eller blir det oppløst? • Eksperimenter • Jordkloden vår, verne naturen vår • Dyr og søppel (i havn) • Ruskendag – plukke søppel i naturen, rydde nærmiljøet • Utforske
Antall rom og form	<ul style="list-style-type: none"> • Erfare antall, rom og form i hverdagssituasjoner • Bruke telling aktivt i hverdagen • Sortering • Bøker • Byggelek ute og inne • Måltid, påkledning, stell • Spill, puslespill, puttekasser • IKT for de minste • Eventyr og sanger med antall og former • Henge 1- 2 – 3 og former (trekant, 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfare å leke med tall, mønster, størrelser, mål og former • Spill, tegning, klosser, samling (eventyr, sanger, bøker), matlaging • Henge opp 1- 2 -3 - 4- 5 og former (trekant, sirkel, kvadrat og rektangel) opp på veggen • Sortering • Rydde leker • Organisering • Utvide 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide telling, mønster, størrelser, former og måling. Mer avanserte eventyr, bøker og sanger • Spill og regelstyrte leker • Mer verdier, mengder • Butikkleker • Matlaging • Mer materiell tilgjengelig for bruk i lek • 1-2-3-4-5-6-7-8-9 og former (trekant, sirkel, kvadrat, rektangel, femkant, sekskant

	<p>sirkel og kvadrat) på veggen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Matlaging – måle og kutte 		<p>og elipse) henges opp på vegg. Mer former enn for de mindre barna.</p>
Nærmiljø og samfunn	<ul style="list-style-type: none"> • Familien min (familietre, lager «mitt» hus, hvem bor jeg sammen med osv) • Boka mi • Bli kjent med barnehagens sitt nærmiljø • 17. mai feiring • Samisk dag • Fellessamlinger • Aldersadekvate valg • Ungene får høre morsmål i barnehagen (vi kan si «hei» på alle språk som er representert i barnehagen. • FN-dagen • Opplive tilhørighet i gruppa og barnehagen 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide nærmiljøet • 17 mai feiring • Kjennskap til trafikkregler • Turtaking, stoppregler, grupperegler hvordan er vi med hverandre osv • Samisk dag • Mulighet for medvirkning • Bli kjent med mangfoldet i samfunnet • FN-dagen • Opplive tilhørighet i gruppa og barnehagen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gå lengre turer i nærmiljøet og oftere • Foreldrene sine yrker • Samisk dag • Opplive tilhørighet i gruppa og barnehagen • Barna skal tas med på avgjørelser og øve seg i demokratiske prosesser • Barnemøter • Mangfold • Fokus på hva som skjer i byen vår • Erfare at valg de tar kan få konsekvenser • FN - dagen
Kunst, kultur og kreativitet	<ul style="list-style-type: none"> • Bli stimulert til å bruke sansene og fantasien • Opplevelser innenfor de estetiske fagene • Bli kjent med materialer og teknikker • Musikk • Samlinger • Bevegelses og sangleker • Instrumenter • Rim og regler <p>Eks: Lytte til ulik musikk og bevege seg til den og lære sanger med og uten bevegelse. Bli kjent med instrumenter. Ulike formingsaktiviteter. Bli kjent med materialer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ha et variert tilbud slik at de ulike estetiske sansene stimuleres • Bearbeide inntrykk og erfaringer • Bli kjent med ulike materialer <p>Eks: legge til rette for ulike formingsaktiviteter. Lytte til ulik musikk og bevege seg til den. Bli kjent med rytmeinstrumenter. Bli kjent med folkeeventyr. Rom for undring</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Variert tilbud som fremmer skaperglede • Bli kjent med teknikker innenfor forming, musikk, sang, dans og drama • Oppsøke kunst og kultur • Synliggjøre mangfoldet innen kunst og kultur, slik at barna inspireres til tilsvarende mangfold i sine uttrykk <p>Eks: Ulike formingsaktiviteter. Utflukter til bibliotek m.m.. Fokus på grafisk uttrykk (tegning) hele året</p>
Etikk, religion og filosofi	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i barnehagens fellesskap • Tid og rom til å undre seg og filosofere 	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i barnehagens fellesskap • Bli kjent med fortellinger og snager knyttet til ulike høytider 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfaringer med tradisjonsrike høytider • Utvikle og erfare toleranse og

	<ul style="list-style-type: none"> • Delta i forberedelser som er naturlige i forbindelse med kristne høytider <p>Eks: jule/påskeforberedelser Bruke ros i det daglige arbeidet. Fokus på gode samspillsituasjoner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tid og rom for å undre seg og filosofere <p>Eks: Samlinger. Jul og påske forberedelser. Gode samspillsituasjoner</p>	<p>respekt for hverandre</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tid og rom for å undre seg og filosofere • Fokuserer positivt på hvor ulike vi er, utseende og ferdigheter • Lære å verdsette mangfoldet • Kjennskap til og erfare at det finnes normer og regler i samfunnet <p>Eks: Jule og påske aktiviteter. FN-dagen lærer vi om menneskerettigheter, barnekonvensjonen</p>
Sosial kompetanse	<ul style="list-style-type: none"> • Positivt samspill med hverandre • Bli gjort oppmerksom på egne følelser • Fokus på følelsene: SINT, GLAD, LEI SEG, REDD • Fokus på empati og omsorg for hverandre <p>Eks: konfliktløsning. Arbeide systematisk med sosial kompetanse i de hverdagssituasjonene som oppstår</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle evne til å vise hensyn og omsorg for hverandre • Fokus på følelser • Fokus på vennskap <p>Eks: konfliktløsning. Arbeide systematisk med sosial kompetanse i de hverdagssituasjonene som oppstår</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samspill med hverandre • Sette ord på egne følelser • Fokus på vennskap • Lære å respektere andres tanker, meninger og følelser • Øve seg på å sette seg inn i andres ståsted • Lytte til andre barn og voksne • Lære å bruke stemme og ord til å løse konflikter og til å forklare hvordan de har det og hvordan de opplever noe • Reflektere over hva er en god venn, hva er mobbing <p>Eks: konfliktløsning. Samlinger om vennskap og følelser. Arbeide systematisk med sosial kompetanse i de hverdagssituasjonene som oppstår</p>
IKT og digital praksis	<ul style="list-style-type: none"> • Begynnende erfaring med ulike tekniske hjelpemidler 	<ul style="list-style-type: none"> • Begynnende erfaring med ulike tekniske hjelpemidler som I-pad, fotoapparat, kopimaskin, skriver m.m. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prøve ulike programvarer og mulighet til å eksperimentere • Bruke digitale verktøy til å dokumentere

